

کاشت، داشت و برداشت کتان

Linum usitaissimum L

<p>آماده‌سازی زمین و کاشت</p>	<p>کتان روغنی گیاهی علفی، یک ساله و متعلق به تیره کتان است. جهت آماده کردن زمین در فصل پاییز شخم عمیقی زده شده و سپس کودهای شیمیایی مورد نیاز گیاه باید به خاک اضافه شود. در اواواسط پاییز پس از خرد کردن کلوخ‌ها با دیسک، بستر خاک را برای کشت بذر کتان باید کاملا آماده نمود. خاکهای عمیق با بافت متوسط، حاصلخیز و غنی از کلسیم، خاک‌های مناسبی برای کشت کتان است.</p>	<p>زمان مناسب برای کاشت کتان روغنی در مناطق معتدل در پاییز و در مناطق بسیار سرد اوایل بهار (نیمه دوم اسفند) است. بذرها در ردیف‌هایی به فاصله ۱۵ تا ۲۰ سانتی‌متر کشت می‌شود. عمق بذر کتان موقع کاشت متفاوت است و به بافت خاک بستگی دارد و معمولا بین دو تا سه سانتی‌متر مناسب است. برای هر هکتار زمین به در کشت پاییزه بین ۲۵ تا ۴۰ و در کشت بهاره می‌توان بین ۸۰ تا ۱۰۰ کیلوگرم استفاده نمود.</p>	<p>بذر کتان به طور ردیفی و توسط بذر کار غلات در ردیف‌های مناسب کشت می‌شود. پس از کاشت برای تراکم بخشیدن به بستر سطحی خاک، غلتک مناسبی باید زده شود. آبیاری مناسب پس از کشت سبب تسریع و یکنواختی در رویش بذر می‌شود.</p>	<p>توده‌های بومی ایران شامل توده اردبیل، کرمان، ارومیه، بافت، ماشیز، مشکین شهر و خلیخال از جمله توده‌هایی هستند که در بیشتر مناطق کشت و کار می‌شوند. در ایران بیشتر توده‌های بومی (در سطح محدود) و همچنین در دو سال اخیر ارقام تکاپو و گلچین که به عنوان اولین ارقام اصلاحی معرفی شده در داخل کشور بوده و عملکرد بسیار بالاتری را نسبت به توده‌های بومی دارند، به صورت محدود کشت می‌شوند.</p>
<p>مرحله داشت</p>	<p>کتان، در طول دوره رشد و نمو، به آب و هوای معتدل و گرم و رطوبت کافی نیاز دارد. سرما و یخبندان سبب کند شدن روند رشد و نمو کتان و همچنین کاهش کیفیت و کمیت در این گیاه دانه روغنی می‌شود.</p>	<p>توصیه می‌شود فصل پاییز هنگام آماده سازی زمین ۳۰ تا ۴۰ تن در هکتار کود حیوانی به زمین اضافه شود. کتان در طول رویش به مقادیر متوسطی ازت، اکسید فسفر و اکسید پتاس نیاز دارد. این عناصر در فصل پاییز هنگام آماده ساختن زمین باید به خاک اضافه شوند. ازت فراوان سبب خوابیدن (ورس) گیاهان روی زمین می‌شود. فسفر نه تنها سبب افزایش عملکرد دانه و روغن آن می‌شود بلکه رسیدن محصول را نیز تسریع می‌کند. فصل پاییز هنگام آماده سازی خاک ۸۰ تا ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار کود ازت، ۱۰۰ کیلوگرم کود فسفر و ۷۵ تا ۱۰۰ کیلوگرم کود پتاس باید به زمین اضافه کرد.</p>	<p>کتان نسبت به کشت مداوم حساس است و تکرار کشت آن در یک زمین پس از چهار تا شش سال انجام می‌گیرد. کشت دائمی کتان در یک زمین سبب کاهش شدید عملکرد در سال‌های دوم و سوم کشت می‌شود. کتان روغنی را پس از گیاهانی مانند شبدر و یونجه و همچنین غلات، نخود و گیاهان وجینی مانند سیب زمینی، چغندر قند می‌توان کشت کرد.</p>	
<p>مرحله برداشت</p>	<p>برداشت کتان از زمانی که ساقه و برگ شروع به زرد شدن کرده و حدود دو سوم برگها ریزش نمایند آغاز می‌شود. در این حالت رشد کپسول‌ها کامل شده و شروع به زرد شدن نموده‌اند. برداشت معمولا ۳۰ تا ۳۵ روز پس از ظهور گل‌ها می‌باشد.</p>	<p>در زمان برداشت رنگ میوه‌های رسیده قهوه‌ای روشن و دانه‌های آن قهوه‌ای و براق است که در این صورت می‌توان محصول را با ماشین برداشت غلات برداشت کرد.</p>	<p>میزان روغن در دانه‌های کتان بسته به رقم و شرایط کشت و کار بین ۳۰ تا ۵۰ درصد است. به طور متوسط از هر هکتار کتان می‌توان در حدود ۶۰۰ تا ۱۰۰۰ کیلوگرم روغن به دست آورد.</p>	<p>دانه‌های تمیز شده را باید در دمای ۳۵ درجه سانتی گراد خشک کرد. رطوبت مجاز پس از خشک شدن دانه ۹ درصد است. بذرها خشک شده را در ظروف در بسته و دور از نور و رطوبت نگهداری می‌کنند. عملکرد دانه کتان برای توده‌های محلی بین ۸۰۰ کیلوگرم تا ۱۴۰۰ کیلوگرم در هکتار و برای ارقام جدید معرفی شده تا ۲۵۰۰ کیلوگرم در هکتار می‌باشد.</p>